

СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ НА СХІДНО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Терованесов А.М.,

аспірант Донецького національного університету

Нині в Україні постає необхідність реформування галузі охорони здоров'я, оскільки низький рівень надання медичних послуг не влаштовує громадян та не забезпечує їх право на якісну медичну допомогу. Тому на сьогоднішній день проблема розвитку вітчизняного медичного страхування є актуальною. При цьому проведення реформ завжди потребує врахування власного історичного досвіду та передумов становлення даного інституту.

Досліджуючи впровадження медичного страхування, можна стверджувати, що вперше певні елементи обов'язкового медичного страхування населення були впроваджені у ХІХ столітті, коли частина сучасних українських земель входило до складу Російської Імперії. Періоди становлення інституту медичного страхування можна поділити на декілька етапів.

Перший етап охоплює другу половину ХІХ століття і пов'язується з соціальними реформами, які почав проводити імператор Олександр II. В цей період уряд намагається вирішити питання про забезпечення працівників матеріальною допомогою у випадку втрати працездатності. Тому в 1861 році був прийнятий закон, який гарантував працівникам безоплатне лікування впродовж двох місяців за рахунок відповідних заводів. Згодом було прийнято Положення про допоміжні каси від 1881 року, що гарантувало визначені компенсації робітникам.

Дані нормативні акти стали базисом для зародження елементів вітчизняного медичного страхування. На основі Положень прогресивна частина підприємців Одеси, Миколаїва, Херсону, Єлізаветграду почала страхувати своїх робітників у приватних загальнострахових товариствах.

Наступним етапом соціальних перетворень, які розпочалися в Імперії у другій половині XIX століття можна вважати прийняття в 1903 році Закону «Про винагороди громадян, які потерпіли внаслідок нещасного випадку, робітників і службовців, а рівно членів їх сімей на підприємствах фабрично заводської, гірничої та гірничозаводської промисловості». Стаття 1 відповідних правил передбачає, що при нещасних випадках в підприємствах фабрично-заводської, гірничої та гірничозаводської промисловості власники підприємств зобов'язані винагороджувати, на підставі цих правил, робітників, без відмінності їх статі і віку, за втрату більше, ніж на три дні, працездатності від тілесного ушкодження, заподіяного їм роботами по виробництву підприємства або події внаслідок таких робіт [1]. Безумовно, прийняті правила мали велике значення, оскільки роботодавець брав на себе обов'язок матеріально підтримувати працівника та гарантував соціальний захист членам його сім'ї, що підвищувало престиж некваліфікованої робочої сили. Таким чином, система страхування базувалась на даних нормативних актах до 1912 року, тобто до прийняття окремого Закону «Про страхування робітників від нещасних випадків». Даним нормативним актом були введені в дію норми, які можна назвати прообразом сучасного медичного страхування. Згідно зі статтею 4, усі без винятків особи, котрі за наймом зайняті на роботах підприємства або службою у ньому, повинні бути застраховані від нещасних випадків [2]. Особливостями введення обов'язкового страхування в Російській Імперії були поступовість його запровадження протягом декількох років, територіальна обмеженість поширення, оскільки закон розповсюджував свою дію тільки на європейську частину держави та охоплення страхування виключно недержавної сфери промисловості.

У виконанні закону, з липня 1913 р. були створені лікарняні каси на багатьох територіях Російської Імперії. У січні 1914 р. почали з'являтися страхові товариства по забезпеченню робітників при нещасних випадках. Відповідно до закону 1912 року, за рахунок підприємства надавалася допомога учасникам лікарняної каси у вигляді: первісної допомоги при раптових захворюваннях і нещасних випадках, амбулаторного лікування, лікарняного лікування з повним утриманням хворого [3, 240].

Впроваджені закони дозволили забезпечити працівників необхідним обсягом послуг та гарантували їм соціальну захищеність.

Таким чином, вітчизняна історія має приклади впровадження елементів загальнообов'язкового медичного страхування. Становлення даного інституту можна поділити на два етапи: перший охоплює період з 1861 року до початку XX століття, другий період – з 1903 по 1917 роки. Була створена нормативна база та вироблений механізм щодо соціального захисту працівників та членів їх сімей на території

держави, до складу якої входили частина українських земель. Даний історичний досвід висвітлює передумови становлення інституту обов'язкового медичного страхування в Україні на сьогоднішньому етапі розвитку.

Список використаних джерел

1. Правила о вознаграждении потерпевших вследствие несчастных случаев рабочих и служащих, а равно членов их семейств в предприятиях фабрично-заводской, горной и горнозаводской промышленности от 02 июня 1903г. [электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.hist.msu.ru/ER/ Etex/1903.htm>
2. О страховании рабочих от несчастных случаев Высочайше утвержденный одобренный Государственным советом и Государственною думою закон от 23 июня 1912 г. [электронный ресурс] // Режим доступа: http://www.hrono.ru/libris/stolypin/stpn1_69.html
3. Диденко-Чинтимур Д.С. О создании и реформировании системы обязательного медицинского страхования в России / Д.С. Диденко-чинтимур // Вестник Калининградского Юридического института МВД России. – 2008. - № 1(15). – С.239-243.

Науковий керівник: Гринюк Роман Федорович, д.ю.н., професор.